

บทบาทของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก โดยเฉพาะการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา และจะไม่เป็นคำกล่าวที่เกินความจริงเลยถ้าหากจะพูดว่า "ห้องสมุดช่วยส่งเสริมให้บรรลุความสำเร็จในโครงการศึกษาชั้นสูง"¹

ห้องสมุดกับการศึกษาเปรียบเสมือนพี่น้องฝาแฝดซึ่งจะมีชีวิตแยกอยู่ตามลำพังไม่ได้ และในข้อนี้ผู้กล่าวเปรียบเทียบอย่างสมจริงสมจังว่า "การศึกษาที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากบริการห้องสมุดเปรียบเสมือนร่างกายที่ปราศจากวิญญาณ ยานพาหนะที่ปราศจากเครื่องยนต์ ดึกที่ประกอบด้วยอิฐโดยปราศจากปูน..."²

ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดเป็นสาขาหนึ่งของมหาวิทยาลัย จะสังเกตได้จากวัตถุประสงค์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่ง ในประการแรกใคร่จะพูดไว้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะต้องมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของมหาวิทยาลัย และวัตถุประสงค์ข้อนี้เองที่จะก่อให้เกิดผลที่ต่อการจัดให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดได้ตรงเป้าหมาย ทั้งยังเป็นผลดีทางด้านการบริหารงานห้องสมุดอีกด้วย

ในเรื่องนี้จะพิจารณาได้จากหน้าที่ของมหาวิทยาลัยประการสำคัญก็คือ

1. คงไว้ซึ่งความรู้ และข้อคิดเห็นในอดีตซึ่งปรากฏในหนังสือและวารสาร (ห้องสมุดจะช่วยทำหน้าที่นี้ให้แก่มหาวิทยาลัย)

---

¹R.L. Mittal, "Library in Education," Library Administration theory and Practice (Delhi = Metropolitan, 1969), p. 21.

²Ibid., p. 13.

2. ทำหน้าที่สอน ห้องสมุดมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้โดยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอในรูปของบัตรรายการ ครรชณี และอุปกรณ์ห้องสมุดอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ไว้ให้บริการ ใดแก่ห้องอ่านหนังสือและโต๊ะศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นต้น³

ความสำคัญของห้องสมุดจะทวีมากขึ้นก็ต่ออาศัยความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ห้องสมุด ซึ่งจะต้องทำการ ติดต่อและประสานงานซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด อาจารย์ผู้สอนเองก็มีส่วนร่วม ใ้มนำให้นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุด โดยพยายามปรับปรุงวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุด

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่สำคัญหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย ประการแรกก็คือ การเพิ่มของจำนวนหนังสือที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และ ประการที่สองก็คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนแบบใหม่⁴ (อาจารย์ผู้สอนควร เลิกคิด ความคิดเดิมในการที่ไม่ยอมบอกแหล่งความรู้ เพราะกลัวว่าเด็กจะรู้จักตนเองในทางตรงข้าม ควรปลูกฝังนิสัยการ ศึกษาด้วยตนเอง และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการ ใช้ห้องสมุด นอกเหนือจากปัจจัยสำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนให้ห้องสมุดดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวก็คือ จะต้องได้รับการ สนับสนุนอย่างเต็มที่จาก ฝ่ายบริหาร ของมหาวิทยาลัย)

สรุปบทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

1. ห้องสมุด จะต้องช่วยเหลือมหาวิทยาลัย โดยทำหน้าที่ เป็นแหล่งความรู้ และ โดยการ เก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกในการ ค้นคว้าความรู้

³Louis Round Wilson, Education and Libraries (N.P. the Shoe String Press, 1966), p. 201.

⁴Mittal, op. cit., p. 127.

2. ห้องสมุดจะต้องช่วยมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการขยายวงความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง โดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการสอนและการค้นคว้าอย่างพร้อมมูล

3. ห้องสมุดจะต้องจัดบริการไว้อย่างเพียงพอสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ โดยมีศูนย์กลางที่เหมาะสม มีทรัพยากร และบุคลากร ที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว เป็นอย่างดี⁵ ให้สมกับจะเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญที่สุดของการศึกษา

บรรณารักษ์จะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ง่ายแก่การดำเนินงานในการให้บริการของห้องสมุดบรรณารักษ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ งานหลักของบรรณารักษ์ก็คือ "การช่วยฝึกหัดให้นักศึกษาใคร่จักช่วยเหลือตนเอง"⁶ บรรณารักษ์จะทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยการแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดแนะนำในการอ่าน แนะนำในการค้นคว้า ฯลฯ ซึ่งการที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างนั้น บรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความรับผิดชอบ รักการอ่าน ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ดังที่ ดร. รังกานาทาน กล่าวไว้ว่า "บรรณารักษ์จะได้รับความสุขอย่างยิ่ง เมื่อได้พบว่าผู้ใช้เขาได้ช่วยเหลือแสดงความพอใจในการที่เขาสามารถจัดหาหนังสือให้ได้ในเวลาที่ต้องการ"⁷

ห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาดังที่กล่าวแล้วข้างต้น และที่เห็นได้ชัดก็คือ การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งนักศึกษาจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากนักศึกษามาจากบุคคลหลายกลุ่มหลายระดับวัย หลายอาชีพ มีภูมิหลังมาต่าง ๆ กัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการศึกษาในชั้นอุดมศึกษา และเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ห้องสมุดจึงมีส่วนช่วยในการสร้างสมความรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน

⁵Wilson, op. cit., p. 242.

⁶K.W. Neal, British University Libraries (Aldershot, St. Ann's Press, 1971), p. 1.

⁷Mittal, op. cit., p. 12.

ห้องสมุดยังช่วยให้นักศึกษาได้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง เพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากสิ่งที่เรียนรู้จากชั้นเรียน

การศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่ง เป็นมหาวิทยาลัยเปิดนั้น นักศึกษาสามารถจะเลือกเรียนวิชาที่สนใจข้ามคณะได้ นักศึกษาที่ยังไม่มีพื้นฐานความรู้ในวิชานั้นมาก่อนก็สามารถที่จะฝึกฝนตนเองด้วยการ อ่านจากตำราเรียนที่มีอยู่ในห้องสมุดได้ นักศึกษาบางคนที่ไม่ได้มีโอกาสมาเข้าเรียนโดยสม่ำเสมอ ก็สามารถศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งช่วยค้นคว้าได้เช่นกัน ทางมหาวิทยาลัยเองก็ได้ตระหนักถึงหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเปิดโดยพยายามสนับสนุนให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้เขียนตำราจำหน่ายให้แก่ นักศึกษาเพื่อเป็นคู่มือในการ ศึกษาให้เข้าใจยิ่งขึ้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเองก็พยายามหาทางช่วยเหลือนักศึกษาที่ไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะซื้อตำรา เป็นสมบัติของตนเองได้ โดยจัดซื้อตำราที่ผลิตโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกรายการไว้ให้บริการแก่นักศึกษาซึ่ง มาจากบุคคลหลายกลุ่มหลายระดับวัยหลายอาชีพและมีภูมิลำเนาต่าง ๆ กันตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ดังตารางที่แสดงต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนเรียน
ภาค 1 ปีการศึกษา 2519 จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน

ที่อยู่ปัจจุบัน	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	48,743	63.90
ภาค 1	7,083	9.29
ภาค 2	3,423	4.49
ภาค 3	2,443	3.21
ภาค 4	2,211	2.90
ภาค 5	1,996	2.62
ภาค 6	2,300	3.01
ภาค 7	3,698	4.85
ภาค 8	2,314	3.03
ภาค 9	2,059	2.70
รวม	76,270	100.00

ที่มา : ฝ่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร คือร้อยละ 63.90 รองลงมาอยู่ในเขตภาค 1 ร้อยละ 9.29 และจำนวนน้อยที่สุดอยู่ในภาค 5 คือร้อยละ 2.62

ตารางที่ 13 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนเรียน
ภาค 1 ปีการศึกษา 2519 จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
ทหาร	1,000	1.30
ตำรวจ	760	1.00
ครู	1,212	1.59
รับจ้าง	2,599	3.41
เกษตรกร	87	0.11
รับราชการต่ำกว่าชั้นตรี	1,818	2.38
รับราชการตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไป	1,889	2.98
คหสาย	797	1.05
อาชีพอื่น ๆ	1,277	1.67
ไม่มีอาชีพ	69,830	84.00
รวม	76,270	100.00

ที่มา : ฝ่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากตารางจะเห็นได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีอาชีพ คือร้อยละ 84.00 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง คือร้อยละ 3.41 และจำนวนน้อยที่สุดเป็นเกษตรกร คือร้อยละ 0.11

ตารางที่ 14 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนเรียน
ภาค 1 ปีการศึกษา 2519 จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ
41 ปีขึ้นไป	1,262	1.65
36 - 40	1,927	1.92
31 - 35	2,471	3.24
26 - 30	5,625	7.38
21 - 25	34,117	44.73
16 - 20	31,231	40.95
ต่ำกว่า 16 ปี	97	0.13
รวม	76,272	100.00

ที่มา : ฝ่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากตารางจะเห็นได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนมากมีอายุอยู่ใน
ระดับ 21 - 25 ปี คือ ร้อยละ 44.73 รองลงมาอายุระหว่าง 16 - 20 ปี ร้อยละ
40.95 และจำนวนน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 16 ปี ร้อยละ 0.13

ดังนั้น บริการนี้เองก็มีส่วนช่วยให้นักศึกษาเข้าไปใช้ห้องสมุดได้อย่างสะดวก
บริบูรณ์ ทางคณาจารย์ก็มีส่วนช่วยให้นักศึกษาเข้าไปใช้ห้องสมุด โดยให้รายชื่อหนังสือ
อ่านประกอบแก่แผนกหนังสือจองล่วงหน้า เพื่อให้นักศึกษาไปหาอ่านในห้องสมุด หรือโดย
มอบหมายให้นักศึกษาทำรายงาน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิชาที่เรียน ตามข้อ
เท็จจริงแล้วปรากฏว่าการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีส่วนช่วยสนับสนุน

ให้นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นจำนวนมาก คือบางกระบวนวิชา นักศึกษาจะได้รับมอบหมายให้อ่านหนังสืออ่านประกอบ บางวิชานักศึกษาก็จะต้องทำรายงาน บางวิชานักศึกษาก็ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นต้น

หอสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหงในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย ได้ตระหนักถึงหน้าที่ในอันที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย จึงไม่จัดบริการไว้พร้อมที่จะให้บริการ เพราะได้ตระหนักดีแล้วว่าองค์ประกอบที่สำคัญของห้องสมุด นอกเหนือจากหนังสือและบรรณารักษ์แล้ว ผู้อ่านหรือผู้ใช้บริการมีส่วนสำคัญที่ทำให้ห้องสมุดเปิดดำเนินงานเพื่อให้บริการ และจัดเตรียมบริการต่าง ๆ ไว้สำหรับให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดทั่ว ๆ ไปหลายประเภทดังกล่าว

การจัดบริการของหอสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

บริการที่หอสมุดจัดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมีดังต่อไปนี้

1. บริการยืมหนังสือทั่วไป เนื่องจากการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์และนักศึกษาจำเป็นต้องค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสือ ทางห้องสมุดจึงพยายามจัดหาหนังสือสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศไว้ให้บริการเพื่อให้นักศึกษาใคร่ความสะดวกในการค้นหาหนังสือ ทางห้องสมุดได้แยกเก็บหนังสือตามระดับชั้นดังนี้คือ ชั้น 3 เก็บหนังสือหมวด A-K ชั้น 4 หมวด L-Z แต่ละชั้นจะมีวิทยากรประจำสาขาวิชาให้คำแนะนำ เช่น วิทยากรทางกฎหมาย, ทางเศรษฐศาสตร์ และการบริหาร และทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนช่วยแนะนำในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดอีกด้วย

2. บริการหนังสือจอง เป็นบริการที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาและมีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยอย่างเห็นได้ชัด เพราะให้บริการยืมหนังสือจองอันได้แก่ตำราเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ทางห้องสมุดจะทราบรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเหล่านี้ได้ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์แต่ละท่านในคณะต่าง ๆ เพื่อขอรายชื่อหนังสืออ่านประกอบ เพื่อที่ทางห้องสมุดจะได้จัดเตรียมไว้ให้บริการ โดยกำหนดให้ยืมในระยะ

เวลาสั้นกว่าหนังสือทั่วไปคือ ให้ยืมมีกำหนด 3 วัน ไม่เกิน 2 เล่ม และยืมติดต่อกัน ไม่เกิน 2 ครั้ง บางรายการอาจกำหนดให้ยืมเป็นเวลา 1 คืน เนื่องจากมีผู้ใช้กันมาก และทางห้องสมุดมีหนังสือจำนวนจำกัด บริการนี้ยังมีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสอ่านหนังสือที่อาจารย์ส่งกันอย่างทั่วถึง และเป็นการช่วยประหยัดเงินของนักศึกษาในการซื้อตำราอีกด้วย

3. บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ เป็นบริการที่ดึงดูดให้ผู้ใช้มาใช้บริการห้องสมุดเป็นจำนวนมาก เพราะนอกจากจะส่งเสริมการเรียนการสอนแล้วยังช่วยให้ผู้ใช้ได้พักผ่อนไปในตัว โดยการจัดการวารสารและนิตยสารทางด้านบันเทิงไว้ให้บริการอย่างพอเพียง มีประมาณ 30 รายชื่อ ยังช่วยให้ผู้อ่านทันต่อเหตุการณ์ของโลก โดยการจัดหนังสือพิมพ์ไว้ให้บริการ เกือบทุกรายการที่มีจำหน่ายในประเทศไทย จำนวนเล็กน้อยตามความสนใจของผู้อ่านดังนี้คือ ไทยรัฐ เกลื่อนิวส์ ประชาชาติ ประชาธิปไตย อย่างละ 20 ฉบับ เกลื่อนิวส์ บ้านเมือง สยาม อย่างละ 15 ฉบับ ราชวัน เสียงปวงชน สยามมิตร อย่างละ 10 ฉบับ Post, Nation อย่างละ 7 ฉบับ และอภิปไตย จำนวน 5 ฉบับ เป็นต้น ทางห้องสมุดพยายามบอกรับวารสารทางวิชาการทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์ได้ใช้คนคว่าอย่างพอเพียง ปัจจุบันทางห้องสมุดมีวารสารทางวิชาการภาษาไทยจำนวน 230 รายชื่อ ภาษาต่างประเทศจำนวน 245 รายชื่อ ตามสถิติผู้ใช้บริการปรากฏว่ามีนักศึกษาและอาจารย์มาใช้บริการกันมาก เฉลี่ยวันละ 300 กว่าคน ทางห้องสมุดจะไม่อนุญาตให้นักศึกษายืมวารสารและหนังสือพิมพ์ออกนอกห้องสมุด ยกเว้นอาจารย์ นักศึกษาจะได้รับความสะดวกในการยืมนิตยสารฉบับปัจจุบัน โดยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่เคาน์เตอร์ ในการค้นหาบทความในวารสารก็จะหาได้โดยง่ายโดยคนจากบรรณนิวารสารซึ่งพิมพ์ในรูปของบัตรรายการ เรียงไว้ในตู้บัตรเพื่อให้บริการ

4. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเป็นบริการที่ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในการเข้ามาใช้ห้องสมุด บรรณารักษ์จะพยายามแนะนำให้นักศึกษาได้รู้จักช่วยตัวเอง โดยสอนวิธีการใช้บัตรรายการในการหาหนังสือเล่มที่ต้องการ ให้คำแนะนำในการรวบรวมรายชื่อหนังสือที่จะใช้ประกอบการเขียนรายงาน วิธีการให้บริการช่วยการค้นคว้าที่ถูกต้องนั้น บรรณารักษ์ไม่ควรหาหนังสือที่มีเรื่องราวที่ต้องการให้โดยตรง แต่

ควรพยายามปลูกฝังให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบ โดยการแนะนำให้ผู้ใช้บริการ ใ้รู้จักแหล่งที่พอจะหาคำตอบได้ เช่น ดูจากบัตรรายการภายในตัวเรื่องนั้น ๆ, ดูจากแฟ้มจุลสารภายในตัวเรื่องนั้น ๆ, ดูจากแฟ้มกฤตภาคภายในตัวเรื่องที่คิดว่าพอจะมีเรื่องที่ต้องการ หรือดูจากบรรณวารสารในตัวเรื่องนั้น ๆ เป็นต้น ถ้าไม่มีหนังสือเล่มที่จะตอบคำถามเหล่านั้นภายในห้องสมุด บรรณารักษก็ควรจะต้องคอยถามไปยังห้องสมุดอื่น ๆ ที่คิดว่าพอจะมีหนังสือเล่มที่ต้องการ เมื่อได้คำตอบเป็นที่แน่นอนแล้ว จึงแนะนำให้ผู้ใช้ไปใช้บริการเองที่ห้องสมุดนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งห้องสมุดอาจจะต้องทำหน้าที่ยืมระหว่างห้องสมุดด้วยกันได้ ในกรณีที่ไม่มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากทำการค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ และทางห้องสมุดไม่มีหนังสือในสาขาที่ต้องการ และไม่สามารถจะจัดซื้อมาได้ เนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่มีการจำหน่าย การให้บริการตอบคำถามนี้อาจจะกระทำโดยตรงหรือทางโทรศัพท์ และไปรษณีย์ด้วยกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพอใจและความสะดวกของผู้ใช้ห้องสมุด เป็นเกณฑ์

งานทางด้านบริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของมหาวิทยาลัยรวมคำแห่งจัดเป็นบริการที่จำเป็นและสำคัญมากสำหรับห้องสมุด เป็นบริการที่ต้องพบปะกับนักศึกษาและอาจารย์เป็นจำนวนมาก ฉะนั้นบรรณารักษ์ที่ทำงานในหน้าที่นี้ จึงจำเป็นต้องมีความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ว่องไว และศึกษาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ความเป็นกันเองและการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นเครื่องดึงดูดให้ผู้ใช้ห้องสมุดมาใช้บริการ อย่างทั่วถึงและโดยสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรวมคำแห่ง ตามข้อเท็จจริงแล้ว เป็นเช่นนั้นคือ ถ้าหากนักศึกษาเคยได้รับความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ตอบคำถามมาแล้ว เป็นอย่างดี โอกาสหน้าเมื่อเขาต้องการความช่วยเหลือ เขาก็มักจะมาใช้บริการอีก

ในการให้บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าทางห้องสมุดจะจัดบรรณารักษ์ไว้คอยให้บริการอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ก็จัดให้มีบริการ ถ่ายเอกสาร และนำชมห้องสมุด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการให้บริการที่สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งสิ้น

5. บริการโสตทัศนวัสดุ เป็นบริการที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรวมคำแห่ง แต่เนื่องจากเป็นบริการใหม่จึงมิได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางการศึกษาโดยตรง การจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนและ

บรรณารักษ์ การ จัดบริการ ก็ต้อง สอดคล้องกับระบบและวิธีการ สอนด้วย ปัจจุบันห้องสมุด
จัดบริการ โสตทัศนวัสดุสอดคล้องกับหลักสูตร การสอนโดยตรง เช่น ให้บริการ फिल्मสตริป
ประกอบการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด (LS 103) บริการ เครื่องฉาย Overhead
ประกอบการสอนภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ภาควิชาโสตฯ และภาควิชาอื่น ๆ ที่มาติดต่อ
จัดนิทรรศการ เป็นส่วนหนึ่งของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และวิชาการฝึกงานห้องสมุดของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ติดต่อส่งนักศึกษา
มาฝึกงาน

บริการที่จัดไว้และเป็นการส่งเสริมการเรียนทางอ้อมได้แก่ การให้บริการ
ไมโครฟิล์มแก่นักศึกษาที่ต้องการ ค้นคว้าและเขียนรายงานโดยทางห้องสมุดมีเครื่องฉาย
ไมโครฟิล์มสำหรับฉายหนังสือพิมพ์รายวันประมาณ 8 ชื่อเรื่อง ลงในม้วนฟิล์ม และจัด
เก็บไว้ให้บริการ โดยจัดทำครรชนไว้สำหรับค้น และมีเครื่องสำหรับอ่านไมโครฟิล์ม
โดยเฉพาะ สำหรับให้บริการแก่นักศึกษาที่ต้องการ นอกจากนี้ก็จัดฉายต้นฉบับหนังสือหา
ยากลงในม้วนฟิล์มด้วย ทางห้องสมุดยังได้ให้บริการ ยืม Slide ซึ่งเป็นการแนะนำห้องสมุด
มหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดทำโดยฝ่ายโสตฯ ของห้องสมุด อาจารย์ภาควิชาอื่น ๆ อาจ
นำสไลด์มาขอใช้บริการ เครื่องฉายที่ห้องสมุดด้วยก็ได้ บริการ จัดฉายภาพยนตร์สารคดี
สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดโดยฝ่ายโสตทัศนวัสดุจะยืมภาพยนตร์จากสถานทูตและ องค์การ ท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทยมาฉายให้บริการ เดือนละประมาณ 2 เรื่อง โดยจะกำหนดวันและเวลา
ฉายประกาศให้ทราบทั่วกัน นอกจากนี้ภาควิชาต่าง ๆ อาจจะมาขอใช้สถานที่ โดยจัดหา
ภาพยนตร์มาเองก็ได้

บริการ อัดเทปคำบรรยาย ปัจจุบันห้องสมุดมีเครื่องอัดสำเนา เทปเครื่องใหญ่
1 เครื่อง และเทปเล็ก ๆ 3 เครื่อง เป็นบริการที่ให้แกผู้ใช้บริการ ที่มาติดต่อด้วยตนเอง
โดยนำเทปที่อัดมาแล้วมาจัดเข้าเทปม้วนใหญ่ แต่ในอนาคตทางฝ่ายโสตฯ มีโครงการที่จะ
อัดเทปคำบรรยายของภาควิชาต่าง ๆ เพื่อจัดให้บริการ แก่นักศึกษาที่ไม่มีโอกาสเข้าฟัง
คำบรรยายด้วยตนเองได้

จำนวนโสตทัศนวัสดุที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ไมโครฟิล์ม	จำนวน 80 ม้วน
เครื่องถ่ายไมโครฟิล์ม	" 2 เครื่อง
เครื่องอ่านไมโครฟิล์ม	" 3 เครื่อง
ฟิล์มสตริป	" 15 ม้วน
เครื่องฉายโอเวอร์เฮด (Overhead)	" 2 เครื่อง
ป้ายจัดนิทรรศการ	" 15 ป้าย
เครื่องเทปขนาดใหญ่	จำนวน 1 เครื่อง
เครื่องเล็ก	3 เครื่อง

ตามสถิติแล้วปรากฏว่ามีผู้มาใช้บริการนี้เป็นจำนวนมาก ดังสถิติของฝ่ายโสตฯ

ดังต่อไปนี้

บริการโสตทัศนวัสดุแก่อาจารย์และนักศึกษา	1,500 ราย
บริการไมโครฟิล์ม	120 ราย
ทำครรชนหนังสือพิมพ์สยามรัฐ	129 ฉบับ
บริการฟิล์มสตริป	42 ราย
บริการเครื่องเสียง	80 ราย
จัดนิทรรศการ	15 ครั้ง
บริการฉายภาพยนตร์	15 ครั้ง
เขียนโปสเตอร์	60 ราย
ฉายสไลด์	12 ราย
บริการเทป	240 ราย ⁸

⁸ "รายงานของแผนกประชาสัมพันธ์ และสถิติสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำเดือนกันยายน 2519," (อัครสำเนา)

6. บริการนำชมห้องสมุด

มีส่วนช่วยส่งเสริมการ เรียนการ สอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยช่วย ใ้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รู้จักห้องสมุดที่ยิ่งขึ้นและรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด ตลอดจนทราบถึงบริการ ต่าง ๆ ที่ทางห้องสมุดจัดไว้ให้บริการ โดยเฉพาะผู้ใช้ห้องสมุดที่เป็นนักศึกษาซึ่งเคยเรียน วิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้ว แต่มีเป็นจำนวนมากที่ใช้ห้องสมุดไม่เป็น หรือบางคนที่ยังไม่ ได้ลงทะเล เป็นนเรียนวิชานี้ ก็สามารถทำความเข้าใจกับห้องสมุดมากยิ่งขึ้น เมื่อใช้บริการ นี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าบริการนำชมห้องสมุดเปรียบเสมือนผู้ชี้ทางใ้ผู้ใช้ได้ไปใช้บริการ ได้ ถูกที่ เมื่อต้องการความช่วยเหลือ

7. บริการฉายเอกสาร

เป็นบริการที่ให้ความสะดวกและช่วยประหยัดเวลาในการค้นคว้าของ นักศึกษาได้อย่างมาก เนื่องจากหนังสือที่ใช้อ้างอิงบางเล่มไม่อาจยืมออกนอกห้องสมุดได้ นักศึกษาก็ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอก โดยการให้บริการฉายเอกสารซึ่งคิดค่าบริการ โดยยอมเยา หรือในบางครั้งนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าเรียนโดยสม่ำเสมอ ก็อาจขอยืมสมุด จดงานของเพื่อนมาฉายเอกสารเพื่อใช้เตรียมตัวในการสอบเป็นต้น สำหรับอาจารย์เอง บริการนี้ก็ยิ่งช่วยประหยัดเวลาในการคัดลอกเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการค้นคว้าได้ดี เป็นอย่างยิ่ง บริการฉายเอกสารจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมการค้นคว้าใ้ใ้รับความสะดวก และรวดเร็ว

8. บริการแนะนำการอ่าน จะเป็นบริการที่ใ้รับความสนับสนุนจากผู้ใ้เป็น อย่างยิ่ง ถ้าหากดำเนินการให้ครบถ้วนตามขอบเขตของงานที่วางไว้ เพราะในปัจจุบัน นี้นักศึกษาส่วนใหญ่มักประสบปัญหาในการอ่าน คือไม่ทราบว่า จะเลือกอ่านหนังสือเรื่องใด และผู้แต่งคนใดที่ ตลอดจนการอ่านไม่เข้าใจและอ่านไม่จำ ซึ่งส่วนแล้วแต่เป็นอุปสรรค ต่อการ เรียนเป็นอย่างยิ่ง บริการนี้จะช่วยใ้ค่าปรึกษาและใ้ความกระจ่าง เกี่ยวกับการ ใช้ห้องสมุดได้อย่างดี

9. บริการอื่น ๆ เพื่อชุมชน ได้แก่

9.1 บริการใ้ความสะดวกแก่นักศึกษาต่างจังหวัด

นักศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัดส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้ามาเรียน โดยสม่ำเสมอ แต่ใช้การศึกษาค้นคว้าจากตำราเรียนเป็นส่วนใหญ่ และติดตามความเคลื่อนไหวในวงการศึกษามหาวิทยาลัยได้โดยอาศัยข่าวรวมคำแห่ง หอสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้า และเป็นสื่อกลางในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ก่อนสอบทุกภาคนักศึกษาต่างจังหวัดจะเข้ามาค้นคว้าและเขียนรายงานที่หอสมุด โดยใช้บริการช่วยค้นคว้า ในบางครั้งก็ติดต่อขอความช่วยเหลือมาทางไปรษณีย์เป็นต้น ในกรณีที่นักศึกษามีความจำเป็นต้องใช้ตำราเรียนซึ่งไม่มีจำหน่ายแล้ว หรือไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะซื้อเป็นเวลานานกว่าปกติ ทางหอสมุดก็จะพิจารณาให้ยืมเป็นรายบุคคลไป โดยพิจารณาตามความเหมาะสม

9.2 ให้บริการฝึกงานห้องสมุด

การฝึกงานในห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นการฝึกภาคปฏิบัติที่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษาที่จะมาประกอบอาชีพทางด้านนี้เป็นอย่างยิ่ง ทางหอสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีส่วนช่วยอาจารย์ผู้สอนในการฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษาภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นประจำทุกภาค และฝึกให้แก่นักศึกษาสถาบันอื่น ๆ ที่แจ้งความจำนงมา จึงถือเป็นการให้วิทยาทานแก่นักศึกษาอีกประการหนึ่งด้วย

บริการต่าง ๆ ที่ทางหอสมุดจัดไว้ให้บริการดังกล่าวมานี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงบทบาทของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนผลที่จะได้จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เช่น อาจารย์ผู้สอน ทั่วนักศึกษา บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทั้งที่กล่าวแล้วข้างต้น